

<div><div>📅</div>پنجشنبه ۵ مهر ۱۴۰۳</div>
<div><div>📄</div>شماره ۴۳۳۷</div>
<div><div>🌐</div>FARHIKHTEGANDAILY.COM</div>
<div><div>🌐</div>FARHIKHTEGANONLINE</div>

<div><div>👤</div>مدیرمسئول:</div>
<div><div>👤</div>محمدامین ایمانجان‌ی</div>
<div><div>👤</div>قائم‌مقام مدیرمسئول:</div>
<div><div>👤</div>مسعود فروغی</div>
<div><div>👤</div>سردبیر:</div>
<div><div>👤</div>محمد زعیم‌زاده</div>
<div><div>👤</div>تلفن و فکس:</div>
<div><div>📞</div>۰۲۱) ۶۲۹۹۹۴۹۵</div>
<div><div>📄</div>کدپستی:</div>
<div><div>📍</div>۱۱۳۵۳۳۱۱۶</div>
<div><div>📍</div>چاپ: </div>
<div><div>📍</div>چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی</div>
<div><div>📍</div>نشانی:</div>
<div><div>📍</div>خیابان حافظ،پایین‌ترازجمهوری</div>
<div><div>📍</div>روبه‌روی ساختمان‌بورس</div>
<div><div>📍</div>ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم</div>

<div><div>👤</div>مدیرمسئول:</div>
<div><div>👤</div>محمدامین ایمانجان‌ی</div>
<div><div>👤</div>قائم‌مقام مدیرمسئول:</div>
<div><div>👤</div>مسعود فروغی</div>
<div><div>👤</div>سردبیر:</div>
<div><div>👤</div>محمد زعیم‌زاده</div>
<div><div>👤</div>تلفن و فکس:</div>
<div><div>📞</div>۰۲۱) ۶۲۹۹۹۴۹۵</div>
<div><div>📄</div>کدپستی:</div>
<div><div>📍</div>۱۱۳۵۳۳۱۱۶</div>
<div><div>📍</div>چاپ: </div>
<div><div>📍</div>چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی</div>
<div><div>📍</div>نشانی:</div>
<div><div>📍</div>خیابان حافظ،پایین‌ترازجمهوری</div>
<div><div>📍</div>روبه‌روی ساختمان‌بورس</div>
<div><div>📍</div>ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم</div>

کارشناسان بازار سرمایه از دلایل وضعیت مثبت بورس می‌گویند

روز گذشته شاخص کل بورس در پایان معاملات با رشد ۲۳۵۵ واحدی به دو میلیون و ۱۵۵ هزار واحد رسید. یکی از مهم‌ترین اتفاق‌های روز گذشته، رسیدن ارزش معاملات خرد سهام و صندوق‌های سهامی به بیش از شش هزار میلیارد تومان بود که در پنجاه روز اخیر یک رکورد به حساب می‌آید. کارشناسان بازار سرمایه در گفت‌وگو با «فرهیختگان» دلیل رکورد شکنی روزهای اخیر ارزش معاملات خرد را سیگنال‌های دولت از موضوعات اقتصادی گرفته تا موضوعات سیاسی می‌دانند.
تعدیل نرخ دلار در سامانه، تغییر نگاه وزیر اقتصاد و برنامه‌های رئیس سازمان بورس به بازار سرمایه، سفر رئیس‌جمهور به نیویورک و انتشار اخبار مثبت درباره FATF، اقدامات چین ازجمله کاهش نرخ ذخایر قانونی و کاهش نرخ وام که می‌تواند محرک اقتصاد و رشد بازار کامودیتی‌ها شود، موضوعاتی‌اند که کارشناسان آنها را در رشد اخیر بورس اثرگذار می‌دانند.

رکورد ۲ ماهه معاملات خرد بورس شکست

یکی از اتفاقات اخیر بازار سرمایه که با واکنش‌های مثبت فعالان این بازار روبه‌رو شد، رکوردشکنی ارزش معاملات و خالص ارزش معاملات خرد حقوقی در سهام و صندوق‌های سهامی در روز گذشته بوده است. براساس اطلاعات گردآوری شده از سوی وبسایت سنا، ارزش معاملات خرد سهام و صندوق‌های سهامی در روز چهارشنبه چهارم مهرماه به شش هزار و ۱۴۵ میلیارد تومان رسید که در پنجاه روز اخیر معاملاتی بازار سرمایه یک رکورد به حساب می‌آید. این رقم درحالی اتفاق افتاد که در تاریخ ۱۶ تا ۲۸ مردادماه ارزش معاملات خرد سهام و صندوق‌های سهامی بین ۱٫۶ همت تا ۱٫۷ همت بوده است. آن‌طور که فعالان بازار سرمایه در گفت‌وگو با «فرهیختگان» گفتند، در کنار سیگنال‌های اقتصادی، ردپای حمایت سیاسی از بازار سرمایه نیز دیده می‌شود. رصد آمارهای اداره نظارت بر بورس‌های سازمان بورس و اوراق بهادار حاکی از آن است که معاملات بورس از اواسط تیرماه، یعنی بلافاصله پس از مشخص شدن نتیجه انتخابات ریاست جمهوری تغییر مسیر داده و به دنبال خوش‌بینی‌های ایجاد شده تحت تأثیر انتخاب مسعود پزشکیان تا حدودی نوسانات حاکم در روند معاملات بازار کاهش یافت. همچنین براساس داده‌های گردآوری شده از سوی پایگاه خبری بازار سرمایه ایران (سنا)، شاخص بورس در تاریخ ۱۶ تیرماه با ۸۸ هزار واحد رشد به استقبال پیروزی انتخابات رفت و ارزش معاملات خرد سهام و صندوق‌های سهامی در این تاریخ به رقمی حدود ۶ همت رسید. همچنین در ادامه این اتفاق سیاسی رخ داده در کشور، ارزش معاملات خرد سهام و صندوق‌های سهامی در تاریخ ۱۷ تیرماه به قله هشت همت رسید که این عدد، بالاترین رقم به دست آمده در شش ماه نخست سال جاری بود. با انتخاب عبدالناصر همتی به‌عنوان وزیر امور اقتصادی و دارایی و انتشار برنامه‌های او در حوزه بازار سرمایه، مجدد سیگنال‌های جدیدی برای ایجاد رونق در بازار و جبران عقب‌ماندگی آن نسبت به دیگر بازارهای موازی ایجاد شد. تغییر ریاست سازمان بورس در اواسط شهریورماه از دیگر اتفاق‌هایی بود که جریان بازار را تغییر داد.

رشد بورس در سایه بی‌برقی صنایع

تحلیل روند رشد بخش صنعت از جنبه‌های مختلف، عاملی کلیدی در تحلیل‌های خرد و کلان اقتصادی و یکی از ارکان تصمیم‌گیری در حوزه اقتصاد و ازجمله دامسنج‌های قابل استناد بازار سرمایه است. شاخص تولید بخش صنعت که به‌صورت ماهانه از سوی مرکز پژوهش‌های مجلس محاسبه و ارائه می‌شود، به دلیل تأثیر نوسانات سطح فعالیت صنعت بر بخش‌های دیگر اقتصاد به‌عنوان یک شاخص مهم اقتصادی کوتاه‌مدت مورد استفاده قرار می‌گیرد. اهمیت این شاخص به‌روز برای اقتصاد ایران که تحولات زیادی دارد، بیشتر خواهد بود زیرا بازخورد شوک‌های وارده به اقتصاد ایران و واکنش‌های سیاستگذاران باید در تواتر کمتر از فصل، مورد رصد قرار گیرد؛ این در حالی است که آمار رسمی بخش حقوقی به صورت فصلی و با تأخیر ارائه می‌شود. این گزارش به صورت ماهیانه و با استفاده از اطلاعات ماهیانه ۳۲۲ شرکت بورسی محاسبه می‌شود.

براساس جدیدترین گزارش بازوی پژوهشی مجلس، طی مردادماه سال ۱۴۰۳ شاخص تولید شرکت‌های صنعتی بورسی نسبت به ماه مشابه سال

قبل با کاهش ۴ درصدی و نسبت به ماه قبل با کاهش ۸٫۶ درصدی مواجه شده است. در این ماه نسبت به ماه مشابه سال قبل، از بین یازده رشته فعالیت صنعتی بورسی پنج رشته فعالیت افزایش در شاخص تولید و ده رشته فعالیت کاهش در شاخص تولید را تجربه کرده‌اند. رشته فعالیت‌های تجهیزات برقی، لاستیک و پلاستیک و غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر بیشترین سهم را در افزایش شاخص تولید و رشته فعالیت‌های سیمان، کاشی و سرامیک و خودرو و قطعات بیشترین سهم را در کاهش شاخص تولید داشته‌اند. همچنین طی مردادماه سال ۱۴۰۳ نسبت به ماه قبل رشته فعالیت‌های دارو، محصولات فلزی به‌جز ماشین‌آلات و تجهیزات و غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر بیشترین سهم را در افزایش شاخص تولید و رشته فعالیت‌های لاستیک و پلاستیک، خودرو و قطعات و سایر کانی‌های غیرفلزی بیشترین سهم را در کاهش شاخص تولید داشته‌اند. همچنین شاخص تولید شرکت‌های معدنی بورسی نسبت به ماه مشابه سال قبل با کاهش هشت درصدی و نسبت به ماه قبل با افزایش ۶٫۸ درصدی مواجه شده است. گفتنی است طی مردادماه سال ۱۴۰۳ شاخص فروش شرکت‌های صنعتی بورسی نسبت به ماه مشابه سال قبل با افزایش ۵٫۳ درصدی و نسبت به ماه قبل با افزایش ۵٫۲ درصدی مواجه شده است.

سیگنال مثبت دولت به بورس

سرور قاراخانی، کارشناس بازار سرمایه در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درباره علل مثبت شدن روند بازار سرمایه اظهار داشت: «در پی تغییرات مدیریتی در سازمان بورس و وزارت اقتصاد در کابینه جدید، شاهد بهبود وضعیت بازار سرمایه بوده‌ایم. سفر رئیس‌جمهور به نیویورک و انتشار اخبار مثبت درباره FATF نیز تأثیر مثبتی بر بازار سرمایه گذاشته است. سخنرانی رئیس‌جمهور که به‌طور کلی بر دعوت به صلح و آمادگی برای مذاکرات تأکید داشت از دیگر عوامل تأثیرگذار بر روند بازار بود. در همین حال، گزارش‌هایی از تصمیمات جدید بانک مرکزی منتشر شده که براساس آن، امکان واردات در مقابل صادرات گروه فلزات با نرخ توافقی فراهم شده است. این تصمیم می‌تواند به افزایش صادرات فولاد و فلزات اساسی و تسهیل تأمین ارز کمک کند و به دنبال آن، رشد تولید را به همراه داشته باشد که این موضوع به‌عنوان یک سیگنال مثبت برای سهامداران و بازار بورس تلقی می‌شود. کنترل نرخ سود بانکی و انتشار اوراق اجاره، به همراه افزایش نرخ دلار، نیما نیز باعث آرامش بیشتر در بازار شده است. با رشد نرخ نیما که همگام با نرخ تورم بوده، شرکت‌های صادراتی از این وضعیت بهره‌مند شده‌اند و انتظار می‌رود این تأثیر مثبت در گزارش‌های مالی آنها در آینده منعکس شود.»

بازار ارزنده است

قاراخانی در ادامه افزود: «پیش‌بینی می‌شود طی ماه‌های آتی شاهد نزدیک‌تر شدن نرخ دلار، نیما به دلار بازار آزاد و همچنین کاهش نرخ بهره بانکی باشیم. با این حال، نباید ریسک‌های ژئوپلیتیک و سیستماتیک موجود در بازار سرمایه را نادیده گرفت. همچنین، رشد سریع طلا در بازارهای جهانی به دلیل افزایش ریسک‌گریزی، طلا را به گزینه‌ای مناسب برای پوشش ریسک سرمایه‌گذاری تبدیل کرده است. از دیگر عوامل مثبت می‌توان به حمایت صندوق توسعه و تزریق ۱۰ هزار میلیارد تومانی از سوی بانک‌ها اشاره کرد که در رونق نسبی بازار کمک کرده است. از لحاظ نسبت قیمت به سود (P/E) پیش‌رو، بازار به‌کمتر از پنج رسیده است که نشان‌دهنده ارزانی بیش از پیش سهام است و به‌وضوح می‌توان دریافت که بسیاری از سهم‌های بازار همچنان ارزنده‌اند. در این مدت، با رشد شاخص کل، خروج نقدینگی از صندوق‌های درآمد ثابت و ورود آن به بازار سهام مشاهده شده که این امر نشان‌دهنده حمایت جدی کابینه جدید از بورس است. افزایش ارزش معاملات نیز یکی از پارامترهای مهم برای تثبیت شرایط بازار محسوب می‌شود. امیدواریم با رسیدن شاخص کل به مقاومت‌های پیش‌رو، با سیاست‌گذاری‌های مناسب از بازار حمایت شده و روند رشد آن تقویت شود.»

اثر نوسانات مثبت بازار هنوز وارد نمادها نشده است

حمید کوشکی کارشناس بازار سرمایه درباره رشد‌های اخیر بازار سرمایه به «فرهیختگان» گفت: «در حالت کنونی اعتقاد من این است که شرایط کنونی بورس ایران رشد به‌خصوصی نداشته اما داستان اصلی بازار سرمایه

تا آخر سبزی‌می‌مونی؟

این است که قیمت‌ها به شدت ریزش کردند، یک‌دهم آن چیزی که در مهرماه پس از واقعه هفت اکتبر کاهش یافت، در بسیاری از نمادها جبران نشده است؛ لذا این نوسانات مثبت بازار طبیعی است اما از تأثیر بسزای بازار جهانی نمی‌توان چشم‌پوشی کرد، با رخ دادن اتفاقات مثبت در بازار جهانی مانند رشد قیمت کامودیتی‌ها که بیش از هفتاد درصد بازار ما را دربر می‌گیرد، این نوسانات مثبت رخ داده است. «کوشکی در ادامه درباره اثر بسته محرک اقتصادی چین نیز گفت: «مورد بعدی اقداماتی است که چین انجام می‌دهد. از جمله کاهش نرخ ذخایر قانونی، کاهش نرخ وام که می‌تواند محرک اقتصاد باشد، اثر مثبت این اقدامات بر بازار کامودیتی‌ها باعث اثر مثبت بر بازار سرمایه ما نیز می‌شود.» این کارشناسان بازار سرمایه ادامه داد: «نکته مهم دیگر در این موضع صحبت‌های اخیر وزیر اقتصاد است. باتوجه به تجربه آقای عبدالناصر همتی در بانک مرکزی، وی این روزها تلاش می‌کند با ملاحظات بیشتری تصمیم‌گیری کند که توانسته است به‌خوبی بازار سرمایه را در بطن تصمیمات خود نگه دارد. خود این عامل چشم‌انداز خوبی به بازار سرمایه می‌دهد. مضاف بر اینها نمی‌توان از اثر ارز نیمایی و فرستادن آن به کانال ۴۵ هزارتومان به راحتی گذر کرد. اینها مجموع عواملی است که می‌توان گفت بر شرایط فعلی اثر جزئی دارند.»

چشم‌انداز آتی بازار سرمایه

کوشکی درباره چشم‌انداز آتی بازار سرمایه کشور نیز به «فرهیختگان» گفت: «مورد اول وضعیت بازار جهانی است. با شرایط فعلی می‌توان گفت در شش ماه آینده حداقل بازار جهانی وضعیت بدی را تجربه نخواهد کرد. شاید بتوان دلار آزاد را ثابت نگه داشت اما در رابطه با نرخ ارز نیما آنچه شاهدیم این است که ظاهراً بانک مرکزی و وزارت اقتصاد درحال نزدیک کردن نرخ بازار نیما و نرخ بازار آزادند. درباره وضعیت بورس در چهار ماه پایانی سال باید توجه داشت که اوضاع در ماه آذر به بعد به شدت وابسته به بودجه سال ۱۴۰۴ خواهد بود. باید دید در بودجه سال آتی چه اتفاقاتی برای نرخ حامل‌های انرژی و خوراک پتروشیمی خواهد افتاد. به علاوه شرایط جهانی ماه‌های خاصی را در پیش دارد، انتخابات آمریکا، جنگ لبنان و اسرائیل و غزه، همه و همه شرایط جهانی را وارد فاز پیچیده‌ای کرده است. به‌طور کلی پیش‌بینی کارشناسان این است که در دو، سه ماه آتی وضعیت بازار سرمایه، از نظر ریسک به بازه وضعیت بهتری نسبت به سایر بازارها داشته باشد و اگر موضوعات جنگی و انتخاباتی در جهان کمی فروکش کند، ممکن است شاخص کل تا دو میلیون و پانصد هم رشد کند.»

دلایل اقتصادی و غیراقتصادی رشد بازار سرمایه

فریدن آقابزرگی، کارشناس بازار سرمایه در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درباره علل رشد بورس در ماه‌های اخیر اظهار داشت: «از دید من عواملی متعددی بر نوسانات مثبت بازار بورس مؤثر بوده‌اند، از جمله کاهش بیش از حد شاخص و سطح عمومی قیمت‌ها که توانسته فرآیند رشد را تسهیل

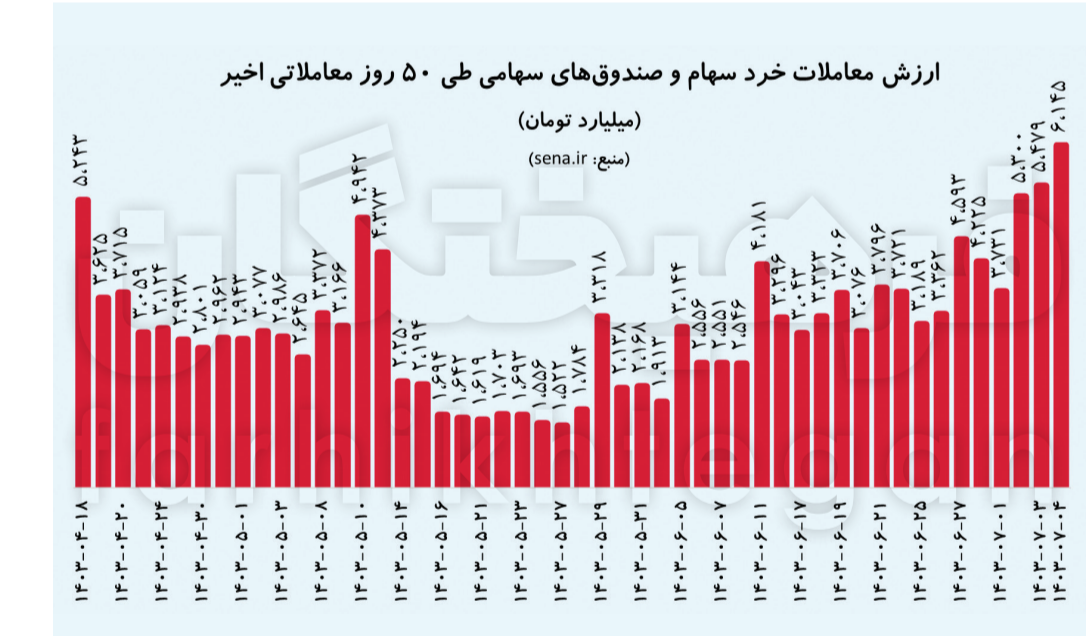
کند. مورد بعدی تغییر دیدگاه‌های مسئولان حوزه اقتصادی (به‌خصوص بازار سرمایه) طی سه سال گذشته است. به عقیده من طی این مدت بیشترین آسیب را در بورس ایران به دلیل بی‌تفاوتی و عدم واکنش مناسب در راستای احقاق حقوق سهامداران خرد از سوی سازمان بورس داشتیم، البته به نظر می‌رسد با تغییر شرایط تا حد زیادی این دلخوری برطرف شده باشد.» این کارشناس ادامه داد: «در ماه‌های اخیر پتانسیلی برای افزایش درآمد و سود شرکت‌های صادرات محور پتروشیمی، کانی، فولاد فلزی و غیرفلزی ایجاد شده و پیش‌بینی‌ها حاکی از آن است که باتوجه به کاسته شدن فاصله بین ارز نیمایی، دولتی و ارز آزاد، نرخ ارز نیمایی به سمت بازار آزاد حرکت کند.»

آقابزرگی با اشاره به اینکه طبق تجربه معمولاً در قیمت ارز افت نداریم، تصریح کرد: «به‌واسطه دلایل متعدد و وجود تغییرهای کلان، عدم تناسب بازدهی در بازار سرمایه نسبت به سایر بازارها و در نهایت تورم ساختاری موجود در کشور، همچنین کاهش ارزش دلاری بازار از ۳۰ میلیارد دلار به ۱۴۰ میلیارد دلار جزء عواملی‌اند که پتانسیل رشد را ایجاد می‌کند. البته این کاهش شدید ارزش دلاری بازار از چشم‌ها دور نمی‌ماند و می‌بایست حتماً اصلاحات صورت بگیرد. اینها مجموعه دلایلی است که منجر به رشد این بازار و ورود پول حقیقی به آن شده است.» آقابزرگی در ادامه درباره اثر دلایل سیاسی بر بازار سرمایه گفت: «عامل مهم دیگر اظهارنظر مسئولان اقتصاد از جمله وزیر اقتصاد نسبت به بازار سرمایه بوده است کما اینکه انتظارها بر آن است که در ادامه محور شرح وظایف سازمان بورس به‌عنوان مقام ناظر و همچنین وزیر و مسئولان اقتصادی با رویکرد تقویت بازار سرمایه رقم بخورد به دلیل آنکه بیشترین امکانات و بهره‌برداری را خود دولت از این بازار دارد.»

این کارشناس اقتصادی در رابطه با شرایط خاص منطقه و جهان بر بازار سرمایه ایران اظهار داشت: «از نکات غیراقتصادی که بر اقبال این بازار و رویکرد مثبت سهامداران مؤثر بوده، این است که علی‌رغم تنش‌های موجود در منطقه، به دلیل تغییر رویکرد دولت چهاردهم نسبت به گذشته به نظر می‌رسد تا حدودی اثرات موضوعات غیراقتصادی بر بازار سرمایه کاهش یافته است. علاوه بر آن از اثر احتمال احیای مجدد گفت‌وگوهای خارجی و حتی مطرح شدن موضوعاتی همچون FATF نمی‌توان غافل شد.»

پتانسیل رشد در بورس در نیمه دوم سال

وی در پایان درباره آینده بازار در ماه‌های آتی تصریح کرد: «در حالت کلی نمی‌توان اینچنین بازارهای اقتصادی را پیش‌بینی کرد. اما شرایط کنونی حاکی از وجود پتانسیل رشد در بازار سرمایه کشور است و احتمال برگشت به شرایط پایدار وجود دارد. طبیعتاً پتانسیل افزایش قیمت و شاخص را خواهیم داشت. برخی برآوردها نشان می‌دهد رقم شاخص کل می‌توانست بین سه تا سه‌ونیم میلیون واحد باشد. با توجه به شرایط موجود این سطح ارزندگی وجود دارد.»

و ثروت‌های ملی، جهت دستیابی به پیشرفت و موفقیت است. برابری فرصت‌ها در زمینه‌هایی چون آموزش و دسترسی به منابع مالی می‌تواند زمینه مناسبی را برای رقابت عادلانه افراد برای پیشرفت مهیا کند. برابری فرصت‌ها در زمینه آموزش با افزایش کیفیت آموزش برای اقشار ضعیف و متوسط جامعه و دسترسی آنها به آموزش عالی و مهارت‌های تخصصی برای کسب مهارت‌های لازم، بنابراین‌های اجتماعی و اقتصادی راکاهش داده و با افزایش نیروی کار ماهر و ارتقای بهره‌وری و نوآوری ناشی از آن رشد اقتصادی نیز افزایش خواهد یافت. برابری فرصت‌ها در دسترسی به منابع مالی نیز به این معناست که افراد صرف نظر از طبقه اجتماعی، موقعیت جغرافیایی و دیگر تفاوت‌ها به منابع مالی مورد نیاز برای اهداف خود دسترسی داشته باشند. برابری فرصت در دسترسی به منابع مالی برای کسب وکارهای نوپا، کوچک و متوسط، کسب وکارهای واقع در مناطق محروم و کارآفرینان می‌تواند با افزایش انگیزه در این اقشار، حضور افراد در فعالیت‌های اقتصادی را افزایش دهد.

۲ عدالت بین نسلی

یکی از ابعاد عدالت اجتماعی که در آن عقب‌ماندگی وجود دارد عدالت بین نسلی در کشور است. عدالت بین نسلی را به زبان ساده می‌توان داشتن حقوق یکسان و برابرنسل امروز بانسل‌های آینده از هستی (منابع طبیعی و…) دانست، به شکلی که تمامی نسل‌ها حق برخورداری عادلانه از منابع طبیعی و محیط زیست را دارا باشند. عدالت بین نسلی تنها به بعد اقتصادی اشاره ندارد و مواردی همچون سیاست‌های عمومی، بدهی دولت‌ها، بودجه، استفاده از منابع تجدیدناپذیر را می‌توان در آن قرار داد. براساس عدالت بین نسلی افزایش بدهی دولت‌ها و انباشت آن نباید برای نسل‌های بعدی فشارهای سنگینی ایجاد کند. درآمدهای ناشی از

برای عدالت چه کنیم؟

۱ برابری فرصت‌ها

آنچه مشخص است با همه اقداماتی که در دهه‌های اخیر صورت گرفته است اما کمبودها و نقض‌هایی در کشور وجود دارد. یکی از ابعادی که در تحقق عدالت اجتماعی باید مورد توجه قرارگیرد بسترسازی برای برابری فرصت‌ها در میان مردم است. می‌توان گفت برابری فرصت به معنای برابری مردم و شهروندان در دستیابی به فرصت‌ها، امکانات

برای عدالت چه کردیم؟ چه کنیم؟

<div><div>👤</div>مصطفی قاجارزاد</div>
<div><div>👤</div>پژوهشگر اقتصاد</div>
<div><div>📄</div><div>از زمان پیروزی انقلاب اسلامی یکی از اهداف انقلاب تحقق عدالت اجتماعی بوده است که زمینه را برای رسیدن به تمدن بزرگ و نوین اسلامی فراهم آورد. بنابراین این پرسش به وجود می‌آید که برای تحقق عدالت چه اقداماتی انجام شده و نیاز است در ادامه مسیر چه اقدامات دیگری صورت بگیرد. به چه میزان در زمینه عدالت اجتماعی به اهداف رسیده‌ایم و در چه بخش‌هایی نیازاست عقب‌ماندگی خود را جبران کنیم. باوقوع انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ با توجه به شکاف طبقاتی عمیق و گسترده در میان اقشار مختلف و محوری بودن شعار تحقق عدالت در میان شعارهای انقلاب، ضروری می‌رسید دولت‌های پس از انقلاب در سطح گسترده جهت کاهش شکاف‌های طبقاتی اقدام کنند. اولین اقدام در این زمینه در خرداد ۱۳۵۸ با فرمان امام خمینی (ره) با تأسیس جهاد سازندگی برای کاهش محرومیت و عقب‌ماندگی روستاها و نقاط دورافتاده آغاز شد. جهاد سازندگی در ابتدا به اموری همچون عمران، خدمات‌رسانی و آموزش می‌پرداخت اما بعدها ماأموریت‌هایی در حوزه فرهنگ، بهداشت و اشتغال نیز به زمینه‌های فعالیت‌های جهاد سازندگی اضافه شد.فعالیت‌های جهادسازندگی تأثیر بسزایی در افزایش و ارتقای زیرساخت‌های روستایی کشور داشت. می‌توان گفت در دهه اول انقلاب جهاد سازندگی به نوعی نهاد متولی برای افزایش برخورداری مردم در نقاط روستایی و عقب‌مانده بوده است.</div></div>

برای عدالت چه کردیم؟

پس از چندین دهه از انقلاب اسلامی برنامه‌های مختلفی اجرا شد تا به شکلی عدالت اجتماعی درابعاد اقتصادی، اجتماعی،آموزشی،سلامت